

Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság

H-9021 Győr, Munkácsy Mihály út 4. ☒: 9002 Győr, Pf.: 129
Tel: (06-96)529-530 Fax: (06-96)529-531

KATASZTRÓFAVÉDELEM

KATASZTRÓFAVÉDELEM MEGALAKULÁSA

A tűzoltóság és a polgári védelem országos és területi szerveinek összevonásával 2000. január 1-jével megalakult a katasztrófavédelem szervezete, melynek működését alapvetően 3 törvény szabályozza:

1. A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről, és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. (IV.23.) törvény (tűzvédelmi törvény)
2. A polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. (IV.30.) törvény (polgári védelmi törvény)
3. A katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről, és veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. Törvény (katasztrófavédelmi törvény).

A **tűzvédelmi törvény** szabályozza az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tüzek megelőzését, a tüzeseteknél, a műszaki mentéseknél a segítségnyújtást, a tűz elleni védekezésben résztvevők jogait és kötelezettségeit. Meghatározza a védekezés szervezeti, személyi, tárgyi és anyagi feltételeit is.

A **polgári védelmi törvény** célja, hogy fegyveres összeütközés, katasztrófa, valamint más veszélyhelyzet életet és a létfenntartáshoz szükséges anyagi javakat fenyegető hatásai elleni védekezést, a lakosság oltalmazása érdekében a védekezésre való felkészítést.

A katasztrófák elleni védekezés egységes irányítási rendszerének kialakítására alkották meg a **katasztrófavédelmi törvényt**. A törvény megállapítja, hogy „minden állampolgárnak, illetve személynek joga van arra, hogy megismerje a környezetében lévő katasztrófaveszélyt, elsajátítsa az irányadó védekezési szabályokat, továbbá joga és kötelessége, hogy közreműködjön a katasztrófavédelemben.”

KATASZTRÓFAVÉDELEM

A katasztrófavédelem a különböző katasztrófák elleni védekezésben mindazon tevékenységek összessége, amelyek a katasztrófa kialakulásának megelőzését, közvetlen veszélyek elhárítását, az előidéző okok megszüntetését, a károsító hatásuk csökkentését, a lakosság élet- és anyagi javainak védelmét, a katasztrófa sújtotta területen az alapvető életfeltételek biztosítását, valamint a mentés végrehajtását, továbbá a helyreállítás feltételeinek megteremtését szolgálják.

A törvény előírja az „általános jelzési és közreműködési kötelezettséget” is. Eszerint az a személy, aki katasztrófát, vagy a katasztrófaveszélyt észleli, vagy arról tudomást szerez, köteles bejelenteni haladéktalanul a katasztrófavédelem hivatásos szerveinek, illetve az önkormányzati tűzoltóságnak és a polgármesteri hivatalnak, továbbá köteles a védekezést elősegíteni.

IRÁNYÍTÁS RENDJE

A katasztrófák elleni védekezés állami szintű irányítása a Kormány feladata. A katasztrófavédelem hivatásos központi szerve a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, területi szervei a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok, helyi szervei a polgári védelmi kirendeltségek, irodák. A településen a polgármester felelős a katasztrófavédelmi feladatok végrehajtásáért.

KATASZTRÓFA

Olyan állapot vagy helyzet, amely emberek életét egészségét, anyagi értékeit, a lakosság alapvető ellátását, a természeti környezetet, a természeti értékeket oly módon vagy mértékben veszélyezteti, károsítja, hogy a kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása, meghaladja az erre rendelt szervezetek védekezési lehetőségeit, és különleges intézkedések bevezetését, valamint az önkormányzatok és az állami szervek folyamatos és szigorúan összehangolt együttműködését, illetve nemzetközi segítség igénybevételét igényli.

A katasztrófákat többféle szempont szerint csoportosíthatjuk. Az egyik ilyen az eredetük alapján történő csoportosítás:

- Természeti (földrengés, vulkánkitörés, árvíz, belvíz, járványok)
- Civilizációs (terror, nukleáris jellegű)
-

Árvíz: árvízről akkor beszélünk, ha a folyó vízszintje megemelkedik, a folyó kilép a medréből. Gátszakadással is járhat, amikor a folyó partján lévő töltés átszakad, és a víz elsöprő erővel önti el a környező településeket.

Belvíz: az árvíz vagy felhőszakadás folytán felgyülemllett csapadék vagy feltörő talajvíz.

Földrengés: ha a föld felszínén és belsejében mozgások, hullámzások keletkeznek.

Vegyí baleset: vegyi anyagok gyártásakor, tárolásakor, szállításakor vagy felhasználásakor előforduló baleset. A vegyi anyag ilyenkor nagyobb mennyiségben kerül a környezetbe, és károkat okoz az emberek egészségében, a használati tárgyokban, a természetben.

Alapvető magatartási szabályok **földrengéskor:**

- Hagyd el az épületet!
- Liftet ne használj!
- Ha nem tudsz kijönni az épületből, a sarokba kell húzódnod, vagy egy erős asztal alatt kell menedéket keresni.
- Az út közepén haladj!
- Arcunkat, fejünket védeni kell a lehulló tárgyaktól.
- A földrengés megszűntével utórezgések várhatók, ne menj vissza az épületbe.

Alapvető magatartási szabályok **árvízkor:**

- Készüljetez arra, hogy szükség esetén el kell hagyni a házat!
- Készíts túlélő csomagot!
- Zárd el és kapcsold ki a gázt, villanyt, vizet.
- Figyeljétek a tájékoztatást!
- A vízben lévő tárgyakhoz elhullott állatokhoz ne nyúlj!
- Ne menj a megáradt folyó szélére!
- Ne menj a megáradt folyóba!

TÚLÉLŐ CSOMAG

- személyi okmányok, értéktárgyak, készpénz, betétkönyv, bankkártya
- 2-3 napi élelmiszer (konzerv, nem romlandó élelmiszer), 1 l ivóvíz, tea, üdítő (az élelmiszereket úgy célszerű összeválogatni, hogy a napi kalória érték a 3000-3600 kalória tápértéket elérje)
- az évszaknak megfelelő lábbeli, felsőruházat, fehérmű
- tisztálkodási eszközök
- rendszeresen használt gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök
- egyéni védőeszköz (ha van), szükség szerint légzésvédő és bőrvédő eszközként használható ruházat
- takaró (esetleg hálósák, gumimatrac)
- ha van hordozható rádió, tartalék elemekkel

A csomagnak könnyen szállíthatónak kell lennie és max. 20 kg lehet. A csomagon fel kell tüntetni a nevet, címet, a gyermek ruházatára lehetőleg fel kell írni, vagy varrni a nevet, születési évét. Mellékelni kell az esetleges gyógyszerérzékenységről szóló iratot.

TŰZVÉDELMI ALAPISMERETEK

Mire kell törekedni a **tűzmegelőzésben**?

Elsődleges cél: a tűz keletkezésének megakadályozása (legnehezebb)

Második: ha mégis bekövetkezett a tűz, akkor a terjedésének megakadályozása

Harmadik: menekülés, mentés feltételeinek biztosítása

Negyedik: tűzjelzés feltételeinek biztosítása

Ötödik: tűzoltás feltételeinek biztosítása

Égés

Mi kell az égéshez?

- Éghető anyag
- Az égéshez szükséges oxigén
- Megfelelő hőmérséklet

Tűz akkor keletkezik, ha ez a három feltétel egy időben és térben együtt van.

Mivel olthatunk?

- **Víz (legősibb, legáltalánosabb)**

Tilos:

Elektromos berendezéseket

Izzó vagy olvadt fémeket

- **Hab**

Tilos:

Elektromos berendezéseket

- **Gáz**

- **Por**

TŰZGYÚJTÁS ARANYSZABÁLYAI

1. Csak kijelölt, vagy kiépített helyen rakjunk tüzet.
2. A tűz környékéről a száraz fűvet, éghető anyagokat takarítsuk el.
3. Ha nincs előre kiépített hely, készítsünk árkot a tűz helye köré, rakjuk körbe kövekkel.
4. Készítsünk a közelbe oltóhomokot, földet, ásót, lapátot, vagy kannában, palackban vizet.
5. Szeles időben akkor se gyűjtsünk tüzet, ha minden más feltétel rendben van.
6. Ne hagyjuk őrizenlenül a lángokat, de a parazsat se.
7. Ha közben feltámad a szél, azonnal oltuk el a tüzet.
8. Ha túl erős a láng, nagy, vastag fával húzkodjuk szét az égő tűzifát, óvatos mozdulatokkal csapkodjuk el a parazsat.
9. Vízzel és földdel oltunk. Az oltás eredményességéről meg is kell győződnünk, mert akár egy szikrányi parázs is elég lehet ahhoz, hogy tűz legyen belőle.

TÜZJELZÉS

- A tűzeset, káreset pontos helye, címe
- Mi ég, mit veszélyeztet
- Emberélet van-e veszélyben
- A jelző személy neve, címe, a jelzésre használt telefon száma

POLGÁRI VÉDELMI ALAPISMERETEK

A LAKOSSÁG VÉDELME

A lakosság védelme alapvetően két csoportba sorolható:

1. Egyéni védelem, amikor az egyéni védőeszközök, és különféle technikai eszközök szolgálják az emberek védelmét,
2. Csoportos védelem, amelynek alapvetően két fajtája van:
  - a) Helyi védelem
  - b) Távolsági védelem

1. EGYÉNI VÉDELEM

Ha az emberi életre veszélyes anyagok kerültek a levegőbe az egyéni védelem sajátosságainak megfelelően kiválasztott légzésvédő eszközökkel, bőrvédő eszközökkel, szükségvédő eszközökkel oldható meg.

2. CSOPORTOS VÉDELEM

Csoportos védelemről akkor beszélünk, amikor több személyt, akár egy egész települést kell megvédeni a veszélyeztető hatás következményeitől. Megvalósulhat a település elhagyása nélkül, ez a **helyi védelem**, valamint a település önként, vagy kötelező elhagyásával, ez a **távolsági védelem**.

a) Helyi védelem

Legtöbbször elzárkózással valósul meg. Ez azt jelenti, hogy a lakosság a veszélyeztető hatások elől az épületekbe zárkózik el, és nem hagyja el az épületeket, amíg a veszély el nem múlik.

ELZÁRKÓZÁS

1. Az ablakok és az ajtó réseihez tegyünk vizes plédet, vagy törölközőt
2. Figyeljük a helyi rádió, televízió, hangosbemondó kocsik közleményét
3. Lehetőleg ne használjuk hosszan a telefont
4. mindig készítsünk vizet az edényekbe
5. készítsünk elő néhány gyertyát, elemlámpát

b) Távolsági védelem

A távolsági védelem gyűjtőfogalom, amely magába foglalja a kitelepítést, kimenekítést, valamint az ebből adódó elhelyezési, majd visszatelepítési feladatok végrehajtását.

- **KITELEPÍTÉS**

Veszélyhelyzetben a veszélyeztető esemény által sújtott vagy azzal fenyegetett területen élő személyeknek, illetve az ott található, létfenntartásukhoz szükséges anyagi javaknak tervezett, az arra jogosult döntésén alapuló szervezett kivonása.

- **KIMENEKÍTÉS**

Az a tevékenység, amikor a kitelepítésre nincs elég idő, és a veszélyeztető esemény hatása alatt szükséges a lakosság gyors kivonása.

- **BEFOGADÁS**

A kitelepített, kimenekített lakoságnak, valamint anyagi javaknak tervezett, az arra jogosult döntésén alapuló, a veszélyeztetett területen kívüli ideiglenes elhelyezése, ellátása.

- **VISSZATELEPÍTÉS**

A lakoságnak a lakóhelyére, valamint a létfenntartáshoz szükséges anyagi javaknak az eredeti helyére történő, az arra jogosult döntésén alapuló szervezett visszajuttatása.